

solidar

 TOGETHER FOR
SOCIAL EUROPE

SOCIAL RIGHTS MONITOR 2020

DANMARK

Danmark er fortsat blandt de bedst performerende lande med hensyn til social beskyttelse. SOLIDAR's nationale strategigruppe (NSG) angiver, at årsagen til dette skal findes i høje sociale udgifter, et progressivt skattesystem og en langvarig tradition for at inddrage civilsamfundsorganisationer i lovgivningsmæssige og politiske beslutningsprocesser. Dette har resulteret i en overordnet set positiv performance, der ligger over EU-gennemsnittet. Målt over en længere årrække er arbejdsløsheden reduceret, selv om den steg fra 4,9% i 2019 til 5,8% i 2020. Den kønsbestemte beskæftigelsesforskel er relativt lille - 7,2% i 2019. Risikoen for fattigdom og social udstødelse er begrænset og var i 2019 på kun 16,3%. Og en høj levestandard er garanteret. Alligevel trækker nylige velfærdsformer og skattnedsættelser i den modsatte retning i forhold til de i Danmark hidtil opnåede resultater, da disse er med til at skabe en stadig

stigende koncentration af formuer og en større lønforskel. Denne tendens er især bekymrende for NSG'en på grund af den efterfølgende nedbrydning af social retfærdighed, hvilket har efterladt lavindkomsthusholdninger med en stadig lavere grad af social beskyttelse. På trods af nogle forbedringer i de senere år er der fortsat betydelige barrierer for nogle grupper i forhold til at opnå den ellers høje levestandard i landet: For migranternes vedkommende drejer dette sig om især om at få adgang til arbejdsmarkedet og boliger, der er til at betale; for kvindernes vedkommende drejer det sig om ligeløn og balance mellem arbejde og fritid. Med den nye socialdemokratiske etpartiregering, der parlamentarisk bakkes op af en række venstre- og midterpartier, håber NSG'en, at covid-19-pandemien ikke vil forsinke den lovede retning på nøgleområder såsom uddannelse, ligestilling mellem kønnene og børnevelfærd.

	2018	2019	EU-28 2019
Gini-indeks ¹	27,8	27,5	30,7
Arbejdsløshed ²	5,1%	5,0%	6,3%
Indeks for ligestilling mellem kønnene ³	77,4 (2019)	77,4 (2020)	67,9 (2020)
Fattigdom hos personer i beskæftigelse ⁴	6,1%	6,3%	9,2%
Overbefolkede boliger ⁵	9,2%	10,0%	15,6%
CIVICUS Civic Space Monitor ⁶		ÅBEN	IKKE TILGÆNGELIG

Udvalgte indikatorer for de sociale rettigheders tilstand

LIGE MULIGHEDER OG RIMELIGE ARBEJDSVILKÅR

Danmarks dokumenterede resultater med hensyn til at bekæmpe uligheder er anerkendt over hele verden. Skatteindtægterne som andel af BNP er højere end det europæiske gennemsnit på 45,9%⁷ som følge af et progressivt skattesystem.⁸ Dette understøtter et højt niveau af sociale udgifter og betydelige velfærdsoverførsler sammenlignet med andre EU-medlemmer og europæiske naboer. Danmark har derfor formået at reducere indkomstulighed og opretholde relativt lave niveauer af arbejdsløshed og fattigdom for personer i beskæftigelse som anført af SOLIDAR's danske nationale strategigruppe, som Nyt Europa står i spidsen for. Som et resultat heraf er landet i Oxfam og Development Finance Internationals ulighedsindeks⁹ rangeret

som verdens mest engagerede i kampen for at opnå lighed med en Gini-koefficient på 28,7.¹⁰

Alligevel er der opstået tvivl om denne tendens efter en nylig bølge af velfærdsreformer, der er lanceret under påskud af at ville styrke konkurrenceevnen og den økonomiske tilpasning til globaliseringen.¹¹ NSG'en henleder opmærksomheden på indførelsen af et loft over kontanthjælpen og en reduktion af støtten til ledige, langtidssygemeldte og studerende. Yderligere begrænsninger i forhold til førtidspensionering og fleksjobordninger, der er rapporteret af NSG'en, har betydet, at Danmark ikke helt har kunnet opretholde sit omdømme og sin overholdelse af bæredygtighedsmålene

1 Eurostat (2020). Gini-koefficient for ækvivaleret disponibel indkomst http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?lang=en&dataset=ilc_di12

2 Eurostat (2020). Arbejdsløshed efter køn og alder: årlige data: https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_a&lang=en

3 Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (EIGE) (2020). Indeks for ligestilling mellem kønnene <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/EE>

4 Eurostat (2020). Fattigdomsrisikofrekvensen for personer i beskæftigelse <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tespm070/default/table?lang=en>

5 Eurostat (2020). Rate for overbefolkning efter alder, køn og fattigdomsstatus - samlet population: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_lvho05a/default/table?lang=en

6 CIVICUS (2020). Civic space monitor – Danmark <https://monitor.civicus.org/country/denmark/>

7 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 (på engelsk) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

8 OECD - Center for skattepolitik og administration (2019) Statistikker over indtægter 2019 – Danmark (på engelsk) <https://www.oecd.org/tax/revenue-statistics-denmark.pdf>

9 Oxfam og Development Finance International (2018) Forpligtelsen til at reducere ulighedsindekset 2018 (på engelsk) <http://www.inequalityindex.com/>

10 Verdensbanken (2020) Gini-indeks (Verdensbankens skøn) – Danmark (på engelsk) https://data.worldbank.org/indicator/SI.POV.GINI?locations=DK&most_recent_value_desc=false

11 Finansministeriet (2015) Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 303 (Alm. del) af 23. maj 2014 stillet efter ønske fra Frank Aaen (EL) <https://www.ft.dk/samling/20131/almdel/fiu/spm/303/svar/1241012/1514636.pdf>

for ulighed.^{12 13} Disse foranstaltninger, der blev indført fra og med 2013, efterfulgte en række reformer på indkomst- og ejendomsbeskatningsområdet, som sænkede de øvre marginale skattesatser. Som et resultat heraf blev de offentlige udgifter i procent af BNP reduceret fra 56,7% i 2010 til 50,9% i 2018,¹⁴ hvilket svækkede det kollektive sikkerhedsnet. Med en stigning i antallet af fagforeningsforhandlede lønsikringsaftaler angiver NSG'en muligheden for, at der vil opstå et todelt arbejdsmarked med hensyn til social sikkerhed og ligestilling i ansættelsesvilkårene.

Som følge heraf har Danmark i løbet af de seneste 20 år oplevet en stigning i ulighed. Ifølge den sociale resultattavle har Danmark fastholdt en position i den øverste midtergruppe af lande, der håndterer indkomstulighed bedst - dette skal ses i sammenhæng med, at landet før 2009 var blandt de førende på dette område.¹⁵ Indkomsterne er samlet set steget med 9%,¹⁶ men NSG'en påpeger, at denne vækst langt fra har været gavnlig for alle på grund af en stigende koncentration af velstand og en større lønforskelle. Siden 2010 har de rigeste 10% i Danmark set deres indkomster stige med 18%, mens indkomsten for de nederste 40% af lønmodtagerne kun er steget med 2%.¹⁷ Forskellene er endnu tydeligere for den rigeste procent, hvis indkomst før skat er steget med 32% siden 2010, da de høster fordelene ved de ovennævnte skattelettelser, stigningerne i deres løn og væksten i værdien af deres formuer.^{18,19}

Selvom middelklassen stort set har været upåvirket, har uligheden i Danmark en stor indvirkning på de laveste indkomstgrupper ifølge NSG'en. Der er sket en stigning i fattigdom for personer i beskæftigelse fra 4% i 2010 til 5,3% i 2019,²⁰ og en stigning i korttidsansættelser og jobusikkerhed især blandt unge og inden for forlystelsessektoren samt blandt akademikere.^{21 22} Grupper med lavere indkomster er efterladt i en sårbar position med lavere beskyttelse via sociale ydelser; denne udvikling undergraver Danmarks mangeårige tradition for social retfærdighed.

Ikke desto mindre rapporterer NSG'en, at den nye regering udviser interesse for at forbedre arbejdsvilkårene. Med en registreret stigning i stress på arbejdspladsen og en voksende bekymring over jobsikkerheden er der etableret en dialog med fagforeninger med henblik på at styrke foranstaltningerne til kontrol af arbejdet og at øge finansieringen for at håndtere problemstillinger vedrørende det sociale miljø på arbejdspladserne. For at reducere den socio-økonomiske virkning af covid-19-epidemien aktiverede Danmark 127,7 mia. kr. i finanspolitiske incitamenter. Blandt disse hensættelser er 10 mia. kr. af det samlede beløb anvendt til at dække indkomsttab for selvstændige, 3,8 mia. kr. til at kompensere for tabt lønindtægt som følge af delvis arbejdsløshed og 200 mio. kr. til at levere ydelser ved sygdom og arbejdsløshed til sårbare grupper, der er afhængige af disse ordninger.²³

12 Danmarks Statistik (2019) Data for verdensmålene for bæredygtig udvikling - Mål 10.1: Reducer indkomstuligheder (på engelsk) <https://www.dst.dk/en/Statistik/Sdg/10-mindre-ulighed/delmaal-01/indikator-1>

13 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2018) Børnefattigdom i Danmark: Kontanthjælpsloftet øger antallet af fattige børn i hele landet https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_kontanthjaelpsloftet-oger-antallet-af-fattige-born-i-hele-landet.pdf

14 Eurostat (2020) Generelle offentlige udgifter efter funktion (på engelsk) <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

15 Europa-Kommissionen (2020) Social Scoreboard (Social resultattavle) <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/profile>

16 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2015) De rigeste får en stadig større del af kagen <https://www.ae.dk/artikler/de-rigeste-faar-en-stadig-stoerre-del-af-kagen>

17 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017) Indkomst: Den rigeste procent oplever rekordhøj indkomstfremgang https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_den-rigeste-procent-oplever-rekordhoj-indkomstfremgang_.pdf

18 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2017) 52 mia. kr. i skattelettelser er primært gået til de rigeste <https://www.ae.dk/analyser/52-mia-kr-i-skattelettelser-er-primært-gaaet-til-de-rigeste>

19 Økonomisk Ugebrev Ledelse (2019) CEO med højeste løn tjener 200 ansattes års løn på ét år <https://ugebrev.dk/ledelse/ceo-med-hoeste-loen-tjener-200-ansattes-aarsloen-paa-et-aar/>

20 EAPN (2018) Combatting In-Work Poverty: EAPN Compendium of Promising Practices https://www.eapn.eu/wp-content/uploads/2019/02/EAPN-CompendiumEAPN-V4_nobleed-00.pdf

21 Gleeup, Janne; Jakobsen, Anders; og Warring, Niels (2018) Experiences of precarious work among graduates in the Danish labour market <https://forskning.ruc.dk/en/publications/experiences-of-precarious-work-among-graduates-in-the-danish-labo>

22 Akademikerne (2020) Akademikerens arbejdsmiljø: 2020-udgave https://www.akademikerne.dk/wp-content/uploads/2020/05/ArbejdsmiljøC3%B8Rapport_2020_v3.pdf

23 Bruegel (2020) Bruegel Datasets: The fiscal Response to the Economic Fallout from the Coronavirus – Denmark <https://www.bruegel.org/publications/datasets/covid-national-dataset/#denmark>

INKLUSION AF MIGRANTER OG ASYLANSØGERE

Den sociale og økonomiske inklusion af migranter og asylansøgere er blevet forbedret siden 2012 med en positiv udvikling inden for uddannelse, arbejdsmarkedsdeltagelse og erhvervelse af dansksproglige færdigheder.²⁴ Pr. 2019 har 92% af de migranter, der er ankommet til Danmark i en alder op til 12 år, bestået 9. klasses afgangseksamen, og 64% har afsluttet den obligatoriske skolegang.²⁵ Beskæftigelsesfrekvensen for migranter og asylansøgere steg til 58% i 2018²⁷ og nærmer sig langsomt den gennemsnitlige nationale beskæftigelsesfrekvens på 77,5%.²⁸ Disse forbedringer er resultatet af Integrationsprogrammet, et tre-til-fem-årigt program, der leverer supporttjenester såsom sprogundervisning, rådgivning og aktiviteter, der er målrettet mod udvikling af færdigheder, med henblik på fremtidig deltagelse på arbejdsmarkedet.²⁹

Alligevel eksisterer der stadig betydelige barrierer for fuld integration. Kun 36% af migranter i alderen 25 til 39 har gennemført en videregående uddannelse.³⁰ En ud af to migranter har rapporteret sprogproblemer.³¹ Af personer med etnisk baggrund har 48% oplevet diskrimination, en rate, der har været stigende siden

2012.³² Disse barrierer for integration er endnu mere tydelige på et arbejdsmarked med en bias mod ikke-danskklingende navne, som det fremgår af forskning fra Københavns Universitet.³³ Kvinder, der bærer tørklæde, skal ansøge om 60% flere jobs for at nå frem til en samtale sammenlignet med kvinder uden tørklæde. NSG'en bemærker, at migranter og deres efterfølgere er mere udsatte for uligheder end andre grupper, når der mangler målrettede aktive beskæftigelsesplaner.

Desuden skiftede den danske regerings fokus i 2019 fra integration af flygtninge til deres tilbagevenden. Indsatsen omdirigeres i øjeblikket i retning mod at styrke flygtnings evne til at forsørge sig selv og vende tilbage til deres hjemlande, når forholdene der er sikre - uden at det eksisterende integrationsprogram i øvrigt er blevet erstattet.^{34 35}

LIGESTILLING MELLEM KØNNENE

Danmark var nummer 2 i EU i ligestillingsindekset for 2020 med en score på 77,5³⁶ som følge af sine foranstaltninger på ligestillingsområdet. Den national strategigruppe (NSG'en) rapporterer om overordnede forbedringer siden 2015. Den kønsbetingede forskel

24 Europa-Kommissionen (2020) Styring af integrationen af migranter i Danmark (på engelsk) <https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/denmark>

25 Det nationale integrationsbarometer (2020) Udviklingsrapport: Det nationale integrationsbarometer samt nøgletal om flygtninge <https://integrationsbarometer.dk/udviklingsrapporter/hele-landet.html> (hentet 3-8-2020)

26 Ibid.

27 Ibid.

28 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 (på engelsk) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

29 Europa-Kommissionen (2020) Styring af integrationen af migranter i Danmark (på engelsk) <https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/denmark>

30 Det nationale integrationsbarometer (2020) Udviklingsrapport: Det nationale integrationsbarometer samt nøgletal om flygtninge <https://integrationsbarometer.dk/udviklingsrapporter/hele-landet.html> (hentet 3-8-2020)

31 Ibid.

32 Ibid.

33 Dahl, Malte og Krog, Niels (2018) Experimental Evidence of Discrimination in the Labour Market: Intersections between Ethnicity, Gender and Socio-Economic Status <https://academic.oup.com/esr/article-abstract/34/4/402/5047111?redirectedFrom=fulltext>

34 Europa-Kommissionen (2020) Styring af integrationen af migranter i Danmark (på engelsk) <https://ec.europa.eu/migrant-integration/governance/denmark>

35 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 (på engelsk) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

36 Det Europæiske Institut for Ligestilling mellem Mænd og Kvinder (2020) Ligestillingsindeks for Danmark for 2019 <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2019/DK>

i beskæftigelsesfrekvensen udgør nu 7,2%, hvilket er langt lavere end EU-gennemsnittet på 11.4% i 2019,³⁷ og Danmark placerer sig dermed i gruppen af lande med den højeste score på den sociale resultattavle.³⁸ Kønsoptdelte lønninger blev forbudt for virksomheder med under 35 ansatte, mens virksomheder med 35 eller flere medarbejdere har en forpligtelse til at fremlægge ligelønsstatistikker.³⁹ Kommunerne skal garantere formel børnepasning til en pris, der er til at betale, for at sikre en større balance mellem arbejde og privatliv. NSG'en udtrykker bekymring over, at antallet af specifikke politikker for yderligere at tackle kønsforskelle er reduceret. Den påpeger, at der stadig er behov for forbedringer med hensyn til arten af deltagelse i arbejdsstyrken, lønforskellen mellem kønnene og balancen mellem arbejde og privatliv.

Det danske arbejdsmarked er fortsat stærkt opdelt ifølge NSG'en. De fleste kvinder er ansat i den offentlige sektor eller i traditionelle kvindefag.⁴⁰ Dette har en væsentlig indvirkning på lønningerne på grund af det i 1969 etablerede lønsystem, som fastsatte lavere lønsatser inden for disse sektorer. Den ujusterede lønforskel er på 14,5%, mens den justerede forskel er på 7%.⁴¹ Desuden præciserer NSG'en, at lovgivningen vedrørende kønsopdelt lønstatistik,

som allerede giver virksomheder mulighed for frit at vælge, hvordan sådanne initiativer gennemføres, giver meget plads til forskellige tilgange. De forskellige statistiske metoder bevirker uundgåeligt, at det er svært at sammenligne sådanne data.

På trods af at Danmark præsterer over gennemsnittet i relation til balancen mellem arbejde og privatliv⁴² først og fremmest takket være de gratis formelle børnepasningsordninger, falder landet - som påpeget af NSG'en - stadig bagud i forhold til standarderne i de øvrige skandinaviske lande. I gennemsnit tager kvinderne i Danmark 276,8 dages barselsorlov⁴³ og bruger 3 timer og 28 minutter om dagen på husligt arbejde,⁴⁴ mens mændene kun tager 28,8 dages orlov⁴⁵ og bruger 2 timer og 34 minutter om dagen på husligt arbejde.⁴⁶ Endvidere er forskellen mellem barsels- og fædreorlov efter fødslen stadig betydelig, da mændene kun har ret til to ugers betalt fædreorlov sammenlignet med 18 ugers barselsorlov. I denne sammenhæng er NSG'en positiv over for indførelsen af kollektive aftaler i den private sektor, der tilskynder til op til otte uger med betalt forældreorlov, og den afventer gennemførelsen af det nylige EU-direktiv om balance mellem arbejde og privatliv.

37 Europa-Kommissionen (2020) Social Scoreboard (Social resultattavle) <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/profile>

38 Ibid.

39 Beskæftigelsesministeriet (2020) Kønsoptdelt lønstatistik <https://www.bm.dk/arbejdsomraader/arbejdsvilkaar/ligestilling/koensopdelt-loenstatistik/>

40 VIVE (2019) Kvindefag er stadig lavtlønsfag <https://via.ritzau.dk/pressemeddelelse/kvindefag-er-stadig-lavtlonsfag?publisher-id=13559123&releaselid=13583192>

41 VIVE (2018) Fald i lønforskellen mellem kvinder og mænd <https://www.vive.dk/da/nyheder/2018/fald-i-loenforskellen-mellem-kvinder-og-maend/>

42 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

43 Københavns Universitet (2018) Det koster kvinder 20 procent på lønnen at få børn https://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2018/03/det-koster-kvinder-20-procent-paa-loennen-at-faa-boern

44 ROCKWOOL Fonden (2018) Mere fritid til danskerne i perioden fra 2008 til 2018 https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2018/11/RFF-NYT-November-2018_Hvordan-bruger-danskerne-tiden.pdf

45 Københavns Universitet (2018) Det koster kvinder 20 procent på lønnen at få børn https://nyheder.ku.dk/alle_nyheder/2018/03/det-koster-kvinder-20-procent-paa-loennen-at-faa-boern

46 ROCKWOOL Fonden (2018) Mere fritid til danskerne i perioden fra 2008 til 2018 https://www.rockwoolfonden.dk/app/uploads/2018/11/RFF-NYT-November-2018_Hvordan-bruger-danskerne-tiden.pdf

UDDANNELSE

GOD PRAKSIS

Gennem den direkte tildeling af 500 mio. kr. til kommunerne i 2020 til betaling for daginstitutioner sikrer Danmark, at antallet af børn pr. medarbejder falder ved at ansætte mindst 1.050 fuldtidspædagoger og pædagogmedhjælpere. Dette forventes at være med til at øge kvaliteten af den tidlige uddannelse i barndommen og bryde sammenhængen mellem forældreindkomst og barnets uddannelsesmæssige resultater.⁴⁷

I betragtning af at raten for personer, der forlader uddannelsessystemet i en tidlig alder og uden afgangsbetegnelse, er steget fra 7,5% i 2016 til 9,9% i 2019, og at raten for NEET-gruppen (Not in Education, Employment or Training) er steget fra 6,7% i 2016 til 7,7% i 2019,⁴⁸ byder NSG'en de foranstaltninger, der er indført af Mette Frederiksen-regeringen med

henblik på at bremse disse tendenser, velkomne. På baggrund af PISA-testresultaterne⁵⁰ giver en 2019-aftale tilsagn om at øge antallet af undervisere samt lette adgangskravene relateret til alder og andre faktorer og eliminere test på grundskoleniveau. Desuden har den nye regering fjernet såvel en plan om en årlig nedskæring af budgettet for de videregående uddannelser på 2% som det i Danmark indførte forbud mod dobbeltuddannelse. Disse foranstaltninger har til formål at halvere raten for NEET-gruppen inden 2030,⁵¹ og det er NSG'ens håb, at dette vil forbedre studiestøtten, reducere presset på de studerende og bryde sammenhængen mellem uddannelsesresultater og forældrenes indkomst.⁵²

Til trods for denne retningsændring har NSG'en nogle bekymringspunkter. Det ene punkt vedrører, om den finansiering, universiteterne har mistet de seneste år, vil blive rullet tilbage til det oprindelige niveau. Et andet punkt vedrører den økonomiske indvirkning af pandemien, som NSG'en håber ikke vil påvirke løfterne om uddannelsesmål.

47 Børne- og Undervisningsministeriet (2020) Politisk aftale om udmøntning af 500 millioner kroner til mere pædagogisk personale <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/feb/200217-politisk-aftale-om-udmøntning-af-500-mio-kr-til-mere-paedagogisk-personale>

48 Europa-Kommissionen (2020) Social Scoreboard (Social resultattavle) <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/profile>

49 Ibid.

50 Altinget (2019) Politisk forståelse mellem Socialdemokratiet, Radikale Venstre, SF og Enhedslisten: Retfærdig retning for Danmark https://www.altinget.dk/misc/Retf%C3%A6rdig%20retning%20for%20Danmark_2019-06-25_ENDELIG.pdf

51 Uddannelses- og Forskningsministeriet (2019) Pressemeddelelse: Besparelser på uddannelser fjernes og uddannelsesloftet afskaffes <https://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2019/besparelser-pa-uddannelser-fjernes-og-uddannelsesloftet-afskaffes>

52 Ibid.

SOCIAL BESKYTTELSE OG INKLUSION

Der hersker en bred enighed om den positive virkning af politikkerne for social beskyttelse og en aktiv arbejdsmarkedspolitik, som bibringes af det høje niveau for social sikring i Danmark, påpeger den nationale strategigruppe (NSG'en). Dette reflekteres i Danmarks samlede præstation på den sociale resultattavle, hvor landet ofte rangerer blandt de førende EU-lande.⁵³ AROPE-frekvensen (frekvensen for personer, der i fare for at ende i fattigdom eller som socialt udstødte) er 16,3%, hvilket er betydeligt under EU-gennemsnittet.⁵⁴ Virkningen af sociale overførsler er fortsat høj, hvilket reducerer risikoen for fattigdom med omkring 47%; dette gør Danmark til et af de bedst præsterende lande i Europa.⁵⁵

Ud fra en mere nuanceret synsvinkel må det dog anføres, at nedskæringerne i de sociale ydelser slider på Danmarks resultater på det sociale beskyttelsesområde. På trods af at AROPE-frekvensen har været relativt stabil de sidste par år, er den fortsat over 2008-niveauet.⁵⁶ NSG'en er også bekymret over stigningen i børnefattigdom. Som et eksempel var indførelsen af kontanthjælpsloftet i 2016 i sig selv ansvarlig for en stigning på 25% i antallet af etårige børn under fattigdomsgrænsen - fra 48.300 børn⁵⁷ til 64.500 børn i 2017.⁵⁸ Dette fik den nye socialdemokratiske regering til at nedsætte en kommission med henblik

på at udvikle en målrettet politik for at sænke børnefattigdommen.⁵⁹

Der er masser af billige boliger i Danmark. Prisstigningen på boligmarkedet aftog i 2019 til 2,4% i forhold til året før efter en række år, hvor stigningerne har ligget over EU-gennemsnittet.⁶⁰ På trods af dette viser Europa-Kommissionens landerapport for 2020,⁶¹ at den andel af indkomsten, der bruges på boligudgifter i Danmark - i gennemsnit 28,1% - er den næsthøjeste i EU. Denne situation er yderst alarmende for hovedstadsregionen, da den har en potentiel afskrækkende virkning i København på trods af de stigende beskæftigelsesmuligheder i denne region. Der er udtrykt bekymring over de potentielle begrænsninger i jobmobiliteten.⁶² I betragtning af denne udvikling på boligmarkedet afventer NSG'en regeringens planer om at bekæmpe huslejestigninger.

Adgang til gratis sundhedspleje er garanteret i Danmark, og den understøttes af de højeste offentlige sundhedsudgifter i EU i forhold til økonomiens størrelse med 8,3% af BNP.⁶³ De gode resultater inden for det offentlige sundhedsvæsen afspejles i lave niveauer af udækkede behov og egenbetaling, der begge er under EU-gennemsnittet.⁶⁴ Ikke desto mindre påpeger NSG'en og Oxfam IBIS de eksisterende uligheder i adgangen til nødvendig

53 Europa-Kommissionen (2020) Social Scoreboard (Social resultattavle) <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/profile>

54 Ibid.

55 Ibid.

56 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

57 https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_kontanthjaelpsloftet-og-antallet-af-fattige-born-i-hele-landet.pdf

58 Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2018) Sørgelig rekord: Der har aldrig været flere fattige børn https://www.ae.dk/sites/www.ae.dk/files/dokumenter/analyse/ae_sorgeligrekord-der-har-aldrig-vaeret-flere-fattige-born.pdf

59 Beskæftigelsesministeriet (2019) Aftale om et nyt midlertidigt børnetilskud https://bm.dk/media/10660/afataetekst_boernetilskud.pdf

60 Europa-Kommissionen (2020) Landerapport for Danmark 2020 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0503&from=EN>

61 Ibid.

62 Ibid.

63 Eurostat (2020) Generelle offentlige udgifter efter funktion (COFOG) (på engelsk) <https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>

64 Europa-Kommissionen (2020) Social Scoreboard (Social resultattavle) <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/profile>

lægebehandling: Mennesker med lave uddannelsesniveauer og indkomster har undertiden svært ved at navigere rundt i sundhedssystemet.⁶⁵ Dette har en indvirkning på disse personers fremtidige helbredsprognose: 36% af personer med kun en grundskoleuddannelse udtrykker bekymring over, om de når pensionsalderen i god helbredstilstand.⁶⁶ I sammenhæng med den demografiske udvikling, der øger efterspørgslen efter sundhedsydelser af høj kvalitet, påpeger NSG'en behovet for yderligere tilførsler af ressourcer til sundhedsvæsenet for at mindske uligheden.

NSG'en angiver, at der skal sættes særlig fokus på den sociale beskyttelse af migranter, da disse - som rapporteret af Oxfam IBIS i deres

rapport om uligheder - ikke har lige adgang til disse sundhedstjenester.⁶⁷ Et særligt bekymringspunkt for NSG'en er forslaget om ghettopakken, en kontroversiel plan om at nedrive og renovere sårbare boligområder inden 2030, der blev lanceret af den tidligere borgerlige regering i 2018.⁶⁸ Dette vil have en indvirkning på tilgængeligheden af boliger til migranter, der er til at betale, og NSG'en betragter planen som racistisk, fordi indbyggernes etnicitet er en faktor for beslutningen om, hvilke bygninger der skal rives ned. Migranter er oppe mod yderligere barrierer i adgangen til sundhedsydelser: Efter genindførelsen af tolkegebyrer i 2018 står migranter med begrænsede sprogfærdigheder over for højere omkostninger for at få opfyldt deres sundhedsbehov.⁶⁹

RÅDERUMMET FOR CIVILSAMFUNDET

Råderummet for civilsamfundet anses for at være frit og åbent ifølge CIVICUS.⁷⁰ Ytringsfrihed, forenings- og forsamlingsfrihed er sikret af grundloven, og udøvelsen af disse rettigheder er ikke blevet begrænset i de senere år. Journalister uden Grænser rangerer Danmark som tredjebedst med hensyn til pressefrihed og ytringsfrihed i sit 2020 World Press Freedom Index.⁷¹ På trods af indførelsen af forebyggende foranstaltninger ifm. covid-19-pandemien og et indledende forbud mod offentlige forsamlinger med deltagelse af mere end 10 personer respekteres forsamlingsfriheden, omend med mindre begrænsninger i deltagelsen. Dette blev set, da Black Lives Matter-protesterne blev organiseret i juni.⁷² Derudover rapporterer den nationale strategigruppe, at Folketingets ytringsfrihedskommission planlægger at

afklare brugen af ytringsfrihed på arbejdspladsen og angive retningslinjer for opretholdelse af disse rettigheder.

Med en lang tradition for social dialog involverer Danmark ofte civilsamfundsorganisationer formelt og uformelt i lovgivningsmæssige og politiske beslutningsprocesser. NSG'en rapporterer, at denne praksis opretholdes af politikere fra alle partier og inden for områder og temaer som uddannelse, arbejdsmarkedet og ligestilling mellem kønnene. På trods af dette udtrykker den nationale strategigruppe bekymring over tendensen til at begrænse høringsprocesser. NSG'en anmoder om, at denne tendens vendes for at opretholde demokratiske standarder og garantere lige deltagelse for alle arbejdsmarkedets parter.

65 Sundhedsstyrelsen (2017) Danskernes sundhed: Den nationale sundhedsprofil 2017 <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2018/~media/73EADC242CDB46BD8ABF9DE895A6132C.ashx>

66 ActionAid Danmark (2019) Ulighed i Danmark: Et samlet opråb for Verdensmål # 10 om hvordan vi sammen kan mindske uligheden i Danmark <https://www.ms.dk/sites/default/files/filarkiv/sdg-rapport2019.pdf>

67 Oxfam IBIS (2020) Oxfams ulighedsrapport 2020 <https://oxfamibis.dk/oxfams-ulighedsrapport-2020/>

68 DR (2018) OVERBLIK Sådan vil regeringen udrydde ghettoerne på 12 år <https://www.dr.dk/nyheder/politik/overblik-saadan-vil-regeringen-udrydde-ghettoerne-paa-12-aar>

69 Dansk Sygeplejeråd (2019) Ældre og syge indvandrere bliver tabt i systemet <https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/sy-nr-2019-3/aeldre-og-syge-indvandrere-bliver-tabt-i-systemet>

70 CIVICUS (2020) Denmark <https://monitor.civicus.org/country/denmark/>

71 Journalister uden Grænser (2020) 2020 World Press Freedom Index <https://rsf.org/en/2020-world-press-freedom-index-entering-decisive-decade-journalism-exacerbated-coronavirus>

72 CIVICUS (2020) Denmark <https://monitor.civicus.org/country/denmark/>

SAMMENLIGNING I FORHOLD TIL LANDESPECIFIKKE HENSTILLINGER

Europa-Kommissionens landespecifikke henstillinger til Danmark for 2020⁷³ vedrører hovedsagelig foranstaltningerne til at mindske virkningen af covid-19-pandemien, og de indeholder også en kort opfølgning på henstillingerne fra 2019. Kommissionen har godkendt de ekstraordinære planer, der er indført siden marts, da disse er i overensstemmelse med EU's retningslinjer for det koordinerede svar på pandemien. Henstillingerne var positive med hensyn til ydelsen af midlertidig lønkompensation og støtte til dem, der er mest ramt af sundhedskrisen. Henstillingerne om at opbygge sundhedssystemets modstandsdygtighed ved at øge tilgængeligheden af sundhedspersonale og

kritiske medicinske produkter er i tråd med den nationale strategigruppens (NSG'ens) anmodning om tilførsel af yderligere ressourcer for at fremtidssikre systemet. Tilsvarende synes der at kunne opnås enighed i forhold til Kommissionens henstillinger om at øge investeringen i den digitale uddannelsesinfrastruktur og NSG'ens angivelse af behovet for yderligere støtte til uddannelsessystemet. Kommissionens landespecifikke henstillinger bygger dog på den præmis, at finanspolitisk bæredygtighed skal prioriteres.⁷⁴ Stigende ulighed og de sociale konsekvenser af denne ulighed adresseres stadig ikke på trods af den bekymring, NSG'en har givet udtryk for.

73 Europa-Kommissionen (2020) Det europæiske semester 2020: Landespecifik henstilling – Danmark <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0504&from=EN>

74 Ibid.

SOLIDAR's Social Rights Monitor 2020 er udviklet inden for rammerne af programmet Together for Social Europe, der er medfinansieret af EU-programmet for beskæftigelse og social innovation (EaSI). Den giver indsigt i de sociale rettigheders tilstand i 17 europæiske lande. Social Rights Monitor vurderer det sociale Europas tilstand med hensyn til ligestilling, rimelige arbejdsvilkår, social beskyttelse, inklusion og borgerfora på grundlag af de observationer, der foretages af civilsamfundsorganisationer gennem deres arbejde i marken kombineret med statistiske data og videnskabelige resultater. Dette sker på baggrund af observationer foretaget af nationale strategigrupper (NSG'er), der er etableret i hvert af disse lande af et SOLIDAR-medlem eller en partner.

Social Rights Monitor 2020 vurderer ligeledes, i hvilket omfang disse aspekter er afspejlet i de landespecifikke henstillinger fra det europæiske semester i retning mod en socialt bæredygtig genopretning efter covid-19-krisen.

ANSVARLIG REDAKTØR:

Mikael Leyi

FORFATTER:

Miguel Hernandez Littlewood

KOORDINERING AF PUBLICERING:

Carlos Roldán Mejías, Violeta Meotto,
Jedde Hollewijn, Julie Martinaud

KORREKTUR OG REDIGERING:

Sebastian Moffett

OVERSÆTTELSE FRA ENGELSK

Diction Danmark ApS

GRAFISK DESIGN:

Maximilian Fischer

MED BIDRAG FRA:

Nyt Europa

**nyt
europa**
bæredygtigt og inkluderende

solidar

SOLIDAR er et europæisk netværk bestående af mere end 50 civilsamfundsorganisationer, der samler flere millioner borgere i hele Europa og over hele verden. SOLIDAR er talerør for sine medlemsorganisationer i forhold til EU og internationale institutioner på tværs af de tre vigtigste politikområder: sociale anliggender, internationalt samarbejde og livslang læring. For yderligere oplysninger www.solidar.org

Avenue des Arts, 50
1000 Brussels - Belgium
+32 2 500 10 20
www.solidar.org
@SOLIDAR_EU

Denne publikation er produceret med økonomisk støtte fra Den Europæiske Union. Oplysningerne i denne publikation afspejler ikke nødvendigvis Europa-Kommissionens holdninger eller synspunkter.

